

Gele kamille (*Anthemis tinctoria*)

Zoals in veel steden en dorpen zijn de wegen in Leiden beweegbaar. Als gevolg van de verkeersdruk en van nieuwe inzichten worden ze regelmatig gereconstrueerd. Na zo'n operatie zijn de wegbermen kaal en de Leidse wegbeheerders zaaien ze, zij het voorlopig, vaak in met een bloemenmengsel. Een plant die zich uitstekend leent voor een dergelijk mengsel is de Gele kamille. In de vrije natuur gedraagt de plant zich ook veelal als pionier die voor de ontwikkeling veel licht nodig heeft. Bovendien houdt de plant van een losse zand- of leembodem die kalkrijk mag zijn maar weinig humus mag bevatten. In vroegere tijden behoorde de Gele kamille ook tot de flora van oude stadsmuren.

72

Cultuurvolger

Gele kamille is een lid van de Compositiefamilie (Asteraceae) en behoort tot het geslacht Schubkamille (*Anthemis*). Het geslacht telt ongeveer 100 soorten die voor het merendeel voorkomen in het Middellandse-Zeegebied, Voor-Azië en Centraal-Azië. In ons land komen drie soorten in het wild voor. Het zijn echte cultuurvormers en van de Gele kamille wordt wel aangenomen dat de verspreiding vanuit het oorspronkelijke gebied een gevolg is van de aanleg van wegen. De plant wordt hier ook veel aangetroffen op open terreinen langs spoorwegen.

Soorten van het geslacht Schubkamille zijn gemakkelijk te onderscheiden van die van de kamille (*Matricaria*). De eerstgenoemde hebben een bloemhoofdjesbodem met stroschubben, bij de kamille-soorten ontbreken ze.

Overblijvende verplant

Gele kamille is een overblijvende plant, 20-60 cm hoog, met wisselstandige bladeren, die dubbel veervormig gedeeld zijn en de plant een fijne structuur geven. De stengels vertakken zich en dragen aan het eind een bloemhoofdje. De bloeiperiode strekt zich uit van juni tot september. Een bloemhoofdje heeft in het midden tweeslachtige buisbloemen en langs de rand vrouwelijke lintbloemen. Beide zijn ze heldergeel en ze bevatten een kleurstof die wel gebruikt wordt voor het verven van wol. Daar heeft de plant ook haar naam *tinctoria* aan te danken. Die is ontleend aan het Latijnse 'tinctor', afgeleid van 'tingere', verven. Het omwindsel is schotelvormig. De bodem van het bloemhoofdje groeit tijdens de bloei

verder uit in de vorm van een kegel. De stroschubben van het bloemhoofdje zijn lancetvormig. Ze versmallen zich halverwege sterk en eindigen in een punt. De meeldraden zijn aan de bloemkroon verbonden en staan met aaneen gekleefde helmknoppen rond de stamper. Als de helmhokjes aan de binnenzijde opengaan, wordt het stuifmeel bij het langer worden van de stijl door het kwastvormige uiteinde van de stempel naar buiten geduwd. Tijdens het puren van de nectar strijken de bijen met de onderzijde langs het naar buiten gekomen stuifmeel, of later langs de vorkvormige stempel. Het verzamelen van nectar levert voor bijen geen problemen op omdat de bloemkroon van de buisbloemen maar kort is. Gele kamille wordt daarom ook door een grote verscheidenheid aan insectensoorten met een korte tong bezocht. Het stuifmeel wordt door de bijen verzameld in roodbruin gekleurde klompjes. Aan de vrucht, een nootje, ontbreekt het pappus in de vorm van een harenkrans zoals we die bij veel andere soorten van de familie aantreffen. Langs de bovenzijde van het nootje bevindt zich alleen een smalle vliezige kraag. De vrucht is in doorsnede vierkantig en heeft een geribbelde wand.

Ook voor de tuin

Gele kamille leent zich ook heel goed voor tuinbeplanting. Zowel het blad als de bloemen zijn een verrijking voor de tuin. De heldergele bloemen combineren goed met o.a. blauw. De grond moet het liefst arm zijn aan voedingsstoffen omdat anders de planten ijl en slap worden. Mocht de grond toch te rijk zijn voor de plant dan is het toppen van de scheuten in de voorzomer een oplossing. Hierdoor wordt een bossiger plant verkregen maar de bloei laat dan wat langer op zich wachten. Door de tijd heen zijn veel cultivars gekweekt, veelal ontstaan uit kruisingen met andere soorten. Het verschil zit meestal in de bloemkleur: wit, bleekgeel en diepgeel. Het hieronder genoemde artikel in *The Garden* geeft tal van cultivars. Vermeerdering kan gebeuren door zaad of vegetatief door scheuren of met wortelscheuten. Bij vegetatieve vermeerdering is men zeker van de dezelfde soort of cultivar.

Literatuur

Leslie, A. (1997): Focus on plants: *Anthemis tinctoria*. *The Garden*, vol. 122, part 8: 552:555.

Gele kamille (*Anthemis tinctoria*)

A deel van in bloei staande plant; B bloemknop middenbloem; C middenbloem; D stijl en stempel middenbloem; E randbloem; F stijl en stempel randbloem; G opengeslagen meeldraden; H stuifmeelkorrel: 1 polair, 2 equatoriaal (tricolporaat, PxE=21x23µm); I nootje.